

ANKARA SANAYİ ODASI

ENDONEZYA CUMHURİYETİ

ÜLKE NOTU

Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü

19.04.2016

İÇİNDEKİLER

1- Ülke Künyesi

2- Endonezya Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

3- Türkiye ile Endonezya Arasındaki Ticari İlişkiler

4- Ekler (Tablolar)

- 1- Endonezya Cumhuriyeti'nin Dış Ticaret Göstergeleri**
- 2- Endonezya'nın İhracatında Önemli Ürünler**
- 3- Endonezya'nın İthalatında Önemli Ürünler**
- 4- Endonezya'nın Ülkeler Bazında İhracatı**
- 5- Endonezya'nın Ülkeler Bazında İthalatı**
- 6- Endonezya'nın Ekonomik Yapısı**
- 7- Endonezya'nın Ekonomik Performansı**
- 8- Endonezya Ekonomisinde Geleceğe Yönelik Beklentiler**
- 9- Türkiye'nin Endonezya'ya İhracatında Başlıca Ürünler**
- 10- Türkiye'nin Endonezya'dan İthalatında Başlıca Ürünler**

1- Ülke Künyesi

Başkent	Cakarta
Resmî dil(ler)	Bahasa Endonezya (Resmi Dili)
Bağımsızlık Tarihi	17 Ağustos 1945
Yüzölçümü	1.904.443
Nüfus	258.714.000 (2016, IMF)
Gayri Safi Yurt İçi Hasıla - GSYİH (Milyon \$)	951.943 (2016, IMF)
Kişi Başına Düşen GSYİH (\$)	3.679 (2016, IMF)
Büyüme Oranı (%)	5.5 (IMF 2016)
Para birimi	Endonezya Rupisi
Zaman dilimi	Türkiye Saati +4-5 (Yaz saati uygulamasına göre değişmektedir.)
Coğrafi Konum	Güneydoğu Asya ile Avustralya anakaraları arasında uzanan bir adalar grubu devleti olan Endonezya'nın karasuları toplam yüzölçümünün yaklaşık olarak dört katı kadardır. Kuzeyde Malezya, doğuda Papua Yeni Gine ile komşu olup, batısında ve güneyinde Hint Okyanusu bulunmaktadır. 13 bin kadar adasıyla Endonezya pek çok önemli ticari ve stratejik su yollarını kontrol etmektedir. Endonezya topraklarının yarısından fazlası ormanlık olup, önemli bir bölümü de dağlık ve volkaniktir.
Siyasi ve İdari Yapı	Endonezya'da devlet ve hükümet başkanlığı Cumhurbaşkanlığı makamında toplanmıştır. Bunun dışında ülkede iç siyasi yapının önemli unsurları, en yüksek yasama organı olan Halk Danışma Meclisi (MPR), Temsilciler Meclisi (DPR) ve Bölgesel Temsilciler Konseyidir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı	247 milyon nüfusuyla Çin, Hindistan ve ABD'nin ardından Endonezya dünyanın en kalabalık 4. ülkesidir. 1960'ların sonlarından itibaren uygulamaya konulan aile planlaması programı sonucunda nüfus artış oranında azalma olmuştur. Endonezya nüfusunun % 30,4'ü 15 yaş altındadır. 65 yaş üzeri nüfus ise % 4,6'dır. Ülke bu yapıyla artan bir işgücüne sahiptir.İşsizlik ülke için önemli bir sorun olup, işsizlik oranı % 9,1'dir. İşsizlik genç nüfus grubu 15-24 yaş arasında yaygındır. İşgücünün verimliliği ise eğitim seviyesiyle bağlantılıdır. Yurtdışına göçmen işçi gönderilmesi işsizliğe çare olarak görülmüştür. Endonezya Ortadoğu ülkeleri, Tayvan, Hong Kong ve Malezya'ya işgücü ihraç etmiştir.
Doğal Kaynaklar ve Enerji	Endonezya maden kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Ülke kömür, kalay, bakır, nikel, boksit, altın, gümüş, demir cevheri, kaolin, mermer, granit kaynaklarına sahiptir. Ayrıca, orman ürünleri ve su ürünleri bakımından da zengindir. Endonezya dünyadaki en büyük kömür rezervlerine sahip üç ülkeden biridir. Rezerv miktarı 64 milyar tondur. Kömür rezervi bakımından ABD, Çin'den sonra üçüncü sıradadır. Kömür rezervinin % 48'i linyit, % 1,7 si antrasittir. Avustralya'dan sonra dünyanın ikinci büyük kömür ihracatçısıdır. 2014 yılı itibarıyla bakır üretimi 989 bin ton, altın üretimi 111 ton, ferro-nikel üretimi 17.970 ton, gümüş üretimi 323 ton, nikel üretimi 78 bin ton 'dur.

Doğal Kaynaklar ve Çevre	Endonezya maden kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Ülke kömür, kalay, bakır, nikel, boksit, altın, gümüş, demir cevheri, kaolin, mermer, granit kaynaklarına sahiptir. Ayrıca, orman ürünleri ve su ürünleri bakımından da zengindir. Endonezya dünyadaki en büyük kömür rezervlerine sahip üç ülkeden biridir. Rezerv miktarı 64 milyar tondur. Kömür rezervi bakımından ABD, Çin'den sonra üçüncü sıradadır. Kömür rezervinin %48'i linyit, %1,7 si antrasittir. Avustralyadan sonra dünyanın ikinci büyük kömür ihracatçısıdır.
Doğrudan Yabancı Yatırımlar	Ülkeye yabancı sermaye girişinde son yıllarda artış gözlenmektedir. Gerek portfolyo gerekse doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında artış bulunmaktadır. 2007 yılında doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını teşvik amacıyla yeni yasa uygulamaya konmuştur. Yeni yasa, yabancılara yerli yatırımcıyla eşit muamele, ulusallaştırmaya karşı koruma, serbest sermaye transferleri, anlaşmazlıklarda uluslararası uzlaşmaya gitme, minimum sermaye miktarı olmaması, belirli tip yatırımlarda vergi teşviki gibi yenilikler getirmiştir. Ancak mevcut altyapı, yasal sistemdeki belirsizlikler, uygulama farklılıkları yabancı yatırımlar önündeki en büyük engellerdir. Ülkeye yapılan yatırımların önemli bölümü Jakarta'ya yönelmektedir.
Üyesi Olduğu Başlıca Kuruluşlar	ADB, APEC, ARF, ASEAN, BIS, CICA (gözlemci), CP, D-8, EAS, FAO, G-11, G-15, G-20, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM (gözlemci), IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, MONUSCO, NAM, OIC, OPCW, PIF (ortak), UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNIFIL, UNMIL, UNMIS, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

2- Endonezya Cumhuriyeti'nin Dış Ticareti

Bağımsızlığını ancak 1945'te kazanmış olan Endonezya, 1950'li ve 1960'larda yaşadığı büyük iktisadi sorunların ardından iktisadi hedeflerini 5 yıllık kalkınma planları ile belirlemektedir. Kararlı iktisadi idare ülkenin istikrarlı bir büyüme oranı tutturmasını sağlamıştır. Bu büyüme oranı 1970-96 döneminde yıllık %6'nın üzerinde gerçekleşmiş olup, 1960'larda fakir ülkeler sınıfında yer alan Endonezya 1996 yılında gerçekleştirdiği 1.150 \$'lık kişi başına gelirle orta gelirli ülkeler sınıfına girmiştir. Zengin doğal kaynakları, 240 milyon nüfusu ve geride bıraktığımız son 25 yılda gösterdiği büyüme performansı ile Uzak Doğu'nun kaplanları arasında sayılan Endonezya, 1997 yılı ortalarında baş gösteren Asya Krizi ile mali çevrelerin dikkatlerini üzerinde toplamıştır.

Bugün Endonezya ekonomisinin dengeleri oldukça iyi olarak kabul görmekte ve bu ana sektörlerin önemli rol oynaması sayesinde ortaya çıkmaktadır. Tarım (mezbahacılık, balıkçılık ve ormancılık dahil) geleneksel olarak istihdam ve üretim açısından baskın aktivite konumunu sürdürmektedir. Ülkede birçok mineral kaynak bulunmakta ve son 30 yıl içinde oldukça hızlı bir şekilde değerlendirilmekte ve böylelikle madencilik sektörü ödemeler dengesine önemli katkı sağlamaktadır.

Endonezya 1970, 1980 ve 1990'lı yıllarda ithalata bağımlılığı nedeniyle cari işlemler açığı veren bir ülke konumunda olmuştur. Ancak, kriz sonrasında ithalattaki önemli ölçüdeki düşüş nedeniyle dış ticaretteki bu yapı değişmiş ve ülke ticaret fazlası veren bir ülke konumuna gelmiştir. Bu durumun oluşmasında Endonezya'nın ihraç ettiği hammaddelerin dünya fiyatlarındaki artış da önemli rol oynamıştır.. 2014 yılı itibarıyla ticaret açığı 1,8 milyar \$'dır. İthalat ve ihracatta petrol ve gaz önemli bir yer tutmaktadır.

2014 yılında Endonezya toplam 176 milyon dolarlık ihracat 178 milyon dolarlık ithalat yapmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi ise 354 milyon dolara ulaşmıştır.

2011 yılında ihracat bir önceki yıla göre % 28,9 oranında artarak 203,4 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemdeki ithalat ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 30,7 oranında artarak 177,4 milyar ABD Doları olmuştur.

Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) istatistiklerine göre Endonezya 2011 yılında 203,4 milyar \$ toplam ihracatı ile dünya ihracatı içerisinde % 1,16 paya sahiptir. Dünya ihracat sıralamasında ise 25. konumdadır. Toplam 96,8 milyar \$ ithalat ile Dünya ithalatındaki payı ise % 1 düzeyinde olup, dünya ithalat sıralamasında 28. sıradadır.

Ülke 2012 yılında 1998 yılından beri ilk defa dış ticaret açığı vermiştir. Ülkenin 2012 yılı ticaret hacmi 381,7 milyar \$ olarak dış ticaret açığı ise 1,6 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. . 2013 yılında da yine dış ticaret açığı verilmiş olup, ticaret açığı 4 milyar \$'dır. İthalat ve ihracatta petrol ve gaz önemli bir yer tutmaktadır. 2013 yılında ihracat 182,5 milyar dolar iken ithalat 186,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı ticaret hacmi ise 369,1 milyar dolardır.

Sanayi

İmalat sanayi, Endonezya'nın iktisadi büyümesinin arkasındaki itici güçtür. Ülkede imalat sanayi 1965 yılından sonra sürekli olarak GSYİH'nin üzerinde büyüme oranında seyretmiştir. İmalat sanayinin GSYİH içindeki payı 1965 yılında %8,3 olarak gerçekleşirken bu rakam 1991 yılında %20,8'e ulaşarak tarihinde ilk defa tarımı geride bırakmıştır. Sanayinin 2012 yılında GSYİH içindeki payı % 46,9 oranında gerçekleşmiştir.

İmalat sanayi ekonomide giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Belli başlı sanayi sektörleri arasında tekstil, kağıt, motorlu araçlar, demir-çelik, alüminyum, petrol rafinerileri, petrol-kimyasallar, çimento ve yüksek teknoloji sanayileri yer almaktadır.

Endonezya yüksek nüfusu, sahip olduğu hammadde çeşitliliği sanayinin gelişimi için önemli unsurlardır. Hükümet tarafından önem verilen sektörler; enerji, kimyasallar, tekstil, makina, metal işleme, madencilik ürünleri, makina ve elektronik, gıda, kakao, palm yağı ve kauçuk işleme endüstrileridir.

Tekstil ve hazır giyim sanayi, petrol ve gaz dışında ülkenin en büyük ihracat gelirini ve istihdamı sağlayan temel sektördür. Ancak, son yıllarda Çin mallarının rekabetinden olumsuz etkilenmiştir.

Kağıt sanayi ilk başlarda birkaç kamu şirketinden oluşmakta olan Endonezya'da 1980'lerde özel yatırım için ilgi çeken bir alan haline gelmiştir. Hızlı gelişen fabrikalar uygun ağaç hamuru yatırımları ile eşleştirilmemiştir. Bunun yerine kaynak olarak ülkenin orman rezervleri kullanılmaya yönelinmiş ve neticesinde çığ gibi büyüyen kaynak yetersizliği ve çevre problemleri sorunu ortaya çıkmıştır. Kağıt hamuru ihtiyacı için yıllık ham madde kereste ihtiyacı 25 milyon metreküp civarındadır. Hammadde ihtiyacının doğal kaynaklar ve bu amaçla kullanılan ekim alanları bu miktarı karşılamada çok yetersiz

kalmakta ve açığın büyük bir bölümünün kaçak kereste ve sürdürülmesi mümkün olmayan yasa dışı ithal ile kapandığı tahmin edilmektedir.

2009 yılında kağıt ihracatı 2,2 milyon ton olarak gerçekleşirken kağıt ürünleri ihracatı 1 milyon ton olarak kaydedilmiştir. Bu arada 2005 yılında kağıt iç tüketim miktarı 5,4 milyon ton olarak kaydedilmiştir. Buna rağmen, Endonezya'nın kağıt tüketim oranı kişi başına yıllık 26 kg civarındaki miktar ile 106 kg olan Malezya'daki miktardan hala çok düşüktür. Ülkede bugün sadece 7 kağıt hamuru ve kağıt fabrikası bulunmakta ve toplam yıllık üretim 6,3 milyon tondur. Bu göstergeler Endonezya'nın gelecek on yıl için net bir kağıt ithalatçısı ülke konumuna geleceğine işaret etmektedir. Ticaret Bakanlığı'na göre Endonezya bugün dünya kağıt hamuru pazarında %2,4 pay ile dokuzuncu sırada, kağıt pazarında da %2,2 pay ile on ikinci sırada yer almaktadır.

Ülkedeki taşıt aracı üretimi 2011 yılında 886 bin iken 2012 yılında 1,08 milyon araç seviyesine gelmiştir. Araç satışları ise 2011 yılında 889.476 adet iken 2012 yılında 1.092.801 adete ulaşmıştır. Birçok montaj sanayi araç üretiminde % 70'lere varan ithal girdi kullanılabilmektedir. Otomotiv sektörü 1999 yılında serbest bırakılarak liberalleştirilmiştir.

Endonezya'da bir dizi ağır sanayi de mevcuttur. Bunlardan demir-çelik sektörünün odak noktasında bir kamu firması olan Krakatau Steel bulunmaktadır. Batı Java'da yer alan Cilegon'da 1973 yılında açılarak demir-çelik entegre üretim tesisi şeklinde işletilmektedir. Ülkede yıllık çelik üretimi 2,9 milyon ton civarında olup, Krakatau bu miktarın 2,5 milyon tonunu üretmektedir. Endonezya'da toplam tüketim ise yıllık 3,9 milyon tondur.

Yerli sanayi Hindistan ve Çin'den ithal edilen ucuz ithal mallar ile artan bir rekabet halindedir. Bunun üzerine yönetim 2002 yılında ithalatta tarife artışına gittiğini açıklamış, sıcak haddede çelikte %5 oranından %20 oranına ve soğuk hadde çelikte %10'dan %25 oranına yükseltildiğini bildirmiştir. Buna karşın, 2004 yılında uluslararası çelik fiyatında ve Endonezya'nın üretimde ihtiyaç duyduğu hammadde fiyatlarında yükselme olması üzerine tüm tarifeler kaldırılmıştır.

Endonezya'da Japanese Overseas Economic Co-operation Fund ve Endonezya kamu ortaklığı ile bir de Alüminyum eritme fabrikası bulunmakta ve Kuzey Sumatra'da 1985 yılından beri işletilmektedir.

1980'li yılların ortalarına kadar tamamen gübre üretiminden oluşan petro-kimya endüstrisinde bugün bir dizi diğer ürünler de üretilmekte ve bunlar arasında benzen, metanol, formik asit, polietilen, polipropilen, paraksilen, polisitren ve saflaştırılmış teraftalik asit yer almaktadır.

Endonezya, Güneydoğu Asya'daki en gelişmiş uçak sanayine sahiptir. Küçük ve sabit kanatlı uçaklar, uçak için yedek parça, helikopter ve motorlar ülkenin en çok ihraç ettiği ürünlerdir. Uçak sanayine ek olarak Endonezya'nın, otomotiv yedek parçalar ve elektronik eşyalar üretme kapasitesi her geçen gün artmakta iken ve ülke, bölgenin en önemli motorlu araçlar ve motor yedek parçası üreticilerinden biri olma yolunda iken patlayan Asya krizi Endonezya'yı kötü etkilemiştir. Kriz sonrası IMF ile yapılan anlaşmalar neticesinde uçak sanayi etkin bir halde değildir.

3- Türkiye ile Endonezya Arasındaki Ticari İlişkiler

Endonezya, Türkiye'nin de üyesi olduğu D-8 ülkeleri içindedir. D-8'in diğer üyeleri Bangladeş, İran, Malezya, Pakistan, Nijerya ve Mısır'dır. Bu organizasyon, üyelerinin sosyal ve ekonomik ilişkilerinin zenginleştirilmesine yeni bir boyut katmaktadır. D-8'in amacı, üye ülkeler arasındaki ticareti ve işbirliğini artırmaktır.

Ülkemiz ile Endonezya arasındaki dış ticaret hacmi özellikle son yıllarda önemli oranda artış göstermiştir. İki ülke arasındaki dış ticarete ait değerler aşağıda gösterilmektedir.

Türkiye ile Endonezya arasındaki ticari ilişkiler aşağıda sunulan tabloda özetlenmektedir.

Türkiye- Endonezya Dış Ticaret Değerleri (Milyon Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	30,5	231,4	261,9	-200,9
2001	32,4	202,2	234,7	-169,8
2002	28,5	327,0	355,6	-298,5
2003	47,0	450,4	497,3	-403,4
2004	54,1	623,4	677,5	-569,3
2005	80,8	750,2	831,0	-669,4
2006	84,9	1.031,3	1.116,3	-946,4
2007	173,7	1.359,9	1.533,7	-1.186,2
2008	284,4	1.408,9	1.693,3	-1.124,5
2009	250,6	1.017,9	1.268,5	-767,3
2010	250,8	1.476,7	1.727,4	-1.225,9
2011	308,0	1.931,7	2.239,7	-1.623,7
2012	243,7	1.795,8	2.039,5	-1.552,1
2013	231,0	1.989,6	2.220,7	-1.758,6
2014	227,6	2.043,8	2.271,4	-1.816,2
2015	207,1	1.638,2	1845,3	-1.431,1

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ticaret Anlaşması	14/09/1959	29/09/1964, 11819
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	18/12/1982	19/06/1983, 18082
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	25/02/1997	10/05/1998, 23338
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	25/02/1997	15/02/2000, 23965
VII. Dönem KEK Protokolü	18/09/2008	19/01/2009, 27115

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler

Buğday unu, zeytinyağı, zeytin, domates salçası, kuru ve sert kabuklu meyveler, tütün, yaş meyve ve sebze gibi tarım ürünlerinin yanısıra sanayi ürünleri olarak demir çelik ürünleri, değirmen makineleri, gıda işleme, paketleme makine ve ekipmanları, tekstil makineleri, ağaç işleme makineleri, inşaat malzemeleri, mermer, halı, seccade ve savunma sanayi ürünleri gibi ürünlerde Endonezya potansiyel bir pazardır.

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

Ülkemiz menşeli buğday ununun ithalatında Endonezya tarafınca, 17.11.2008 tarihi itibarıyla anti-damping soruşturması başlatılmış olmakla beraber, söz konusu soruşturma tamamlanarak, uygulamaya alınmamıştır.

Diğer taraftan, Endonezya Sanayi Bakanlığı Standardizasyon Merkezi tarafından un ithalatında, Endonezya'daki mevcut standartlara uygunluğu gösteren SNI sertifikası aranmaktadır. Söz konusu sertifikanın alınabilmesi için söz konusu merkez elemanlarının üretim tesislerini yerinde incelemesi gerekmektedir. Anılan belgenin alınması minimum 2-3 aylık bir süreye ihtiyaç göstermektedir.

Ülkemiz menşeli et ve et mamulleri ile süt ve süt mamullerinin (süt tozu hariç) Endonezya'ya ithalatı ülkemizdeki şap hastalığı gerekçesi gösterilerek yapılamamaktadır. 2009 Kasım ayında yürürlüğe giren uygulama ile Endonezya'ya ithal edilecek bitkisel menşeli taze gıda ithalatında, gıda güvenliği gerekçesiyle, ürünlerin gümrüklerde analize tabi tutulması uygulamasına geçilmiştir. Söz konusu düzenleme yaş meyve, sebze ve hububatı kapsamaktadır. Ürünler itibarıyla kabul edilebilir azami kalıntı, aflatoxin ve ağır metal oranları düzenlemede yer almaktadır. Menşe ülkenin söz konusu ürünler için uyguladığı güvenlik kontrol sisteminin Endonezya tarafından tanınması veya iki ülke arasında muadiliyet anlaşmasının yapılması durumunda bu uygulamaya müracaat edilmemektedir.

Gıda ürünleri ithalatında, ithalat öncesi ithalatçı tarafından mal bazında Sağlık Bakanlığı'ndan alınan ML (Overseas Mark) uygulaması devam etmekte olup, bu uygulama ithalat prosedürünü zaman olarak uzatmaktadır.

İhracatçılarımızın karşılaştığı diğer bir sorun ise ithalatta gümrük vergilerinin hesaplanmasında asgari birim fiyat uygulamasıdır. Bu uygulamadaki belirsizlikler ihracatımız için engel oluşturmaktadır. Uygulama ile ithalatla alınan gümrük vergileri miktarı arttırılmaktadır.

Endonezya'ya yönelik gıda ürünleri ihracatımızda, ithalatçılar tarafından malın İslami esaslara göre hazırlandığını ve işlendiğini gösterir Helal Sertifikası talep edilmektedir. Helal Sertifikası ithalat sırasında aranan zorunlu bir belge olmamakla birlikte, ürünün ülke içi pazarlamasında çok önemli bir

belge niteliğindedir. Endonezya’da anılan belge Endonezya Ulema Konseyi Değerlendirme Kurulu’su’na verilmektedir. Belgenin alınabilmesi için üreticinin müracaatını müteakip Konsey uzmanlarınca üretim tesislerinde gözetim yapılması gerekmektedir. Bu süreç ihracatçılarımıza ilave yük getirmektedir.

Ticari anlaşmazlık halinde, firma alacaklarının yasal olarak takibi ve anlaşmazlıkların halli oldukça uzun zaman almaktadır. Bu itibarla ödeme şekli firmalarımız açısından önem arz etmektedir. Firmalarımız bu hususu dikkate almalıdır. Endonezya’daki mevcut düzenlemelere göre, firmalarımızın dolandırılmaları durumunda, şahsen adli mercilere takip için müracaat etmeleri gerekmektedir. Şahsi müracaat olmaması durumunda takip yapılamamaktadır. Polis araştırması ise çok uzun zaman almakta ve sonucu sınırlı olmaktadır. Bu ülke ile ticari ilişkilerde, karşılıklı temas önemli bir unsurdur.

Ülkemize; klimalar, polyester elyaf, lamine parke, demir ve çelikten boru bağlantıları, polyesterden tekstürize iplik, sentetik ve suni devamsız liflerden iplik, menteşeler ve sabit askılıklar, motorsiklet ve bisiklet iç ve dış lastikleri ile cam kapak gibi toplam 10 ürün grubunda Endonezya’dan yapılacak ithalatta anti-damping vergisi mevcuttur.

Uzakdoğu’da bölge içi ticaretin ağırlığı, navlun fiyatları, pazar hakkında ihracatçımızın yeterince bilgi sahibi olmaması ve kısa vadeli bakış açısı ihracatımızın önündeki diğer engellerdir.

Ekler (Tablolar)¹

Tablo 1 - Endonezya Cumhuriyeti'nin Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

(milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014
İHRACAT	157.779	203.497	190.032	182.552	176.292
İTHALAT	135.663	177.436	191.691	186.629	178.179
HACİM	293.442	380.933	381.723	369.181	354.471
DENGE	22.116	26.061	-1.659	-4.077	-1.887

Tablo 2 - Endonezya'nın İhracatında Önemli Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2012	2013	2014
	TOPLAM	190.032	182.552	176.292
'2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	24.293	22.773	18.698
'1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	17.602	15.839	17.465
'2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	20.520	18.129	17.180
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	12.293	10.205	9.528
'4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül vb tabii sakızlar	7.865	6.911	4.745
'8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2.264	2.116	2.642
'1513	Hindistan cevizi, palm çekirdeği/babassu yağları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2.458	1.830	2.484
'4412	Kontrplaklar, kaplama panolar, benzeri kaplama ağaçlar	2.012	2.176	2.372
'3823	Sınai mono karboksilik yağ asitleri; rafinaj mahsulü asit yağları; sınai yağ alko	1.881	1.721	2.367
'2713	Petrol yağlarının/bitümenli minerallerden elde edilen yağların kalıntıları	2.379	2.674	2.310
'6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb kösele	2.196	2.272	2.233
'2702	Linyit (siyah kehribar hariç)	1.878	1.742	2.121
'7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	157	177	2.115
'4802	Sıvanmamış kağıt ve karton (perfore edilmemiş kart ve şeritler)	2.077	1.843	1.913
'0306	#YOK	1.207	1.481	1.815
'4703	Sodali ve sülfatlı odun hamuru	1.545	1.841	1.718
'2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	2.595	3.007	1.684
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.704	1.652	1.628
'8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	1.477	1.418	1.620
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	1.827	1.537	1.594

Tablo 3 - Endonezya'nın İthalatında Önemli Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2012	2013	2014
	TOPLAM	191.691	186.629	178.179
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	28.038	27.851	26.717
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	10.803	13.586	13.072
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	5.113	5.291	4.855
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3.082	3.113	3.025
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	2.982	3.218	2.908
1001	Buğday ve mahlut	2.254	2.440	2.387
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	1.828	1.927	2.195
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	2.299	2.444	2.107
7207	Demir/alaşımsız çelikten yarı mamuller	2.292	2.048	1.880
2902	Siklik hidrokarbonlar	1.491	1.667	1.645
8542	Elektronik entegre devreler	1.841	1.579	1.573
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	1.315	1.459	1.549
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2.728	2.231	1.481
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.144	1.344	1.476
5201	Pamuk (kardesiz, taranmamış)	1.333	1.346	1.401
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	1.662	1.731	1.329
2901	Asiklik hidrokarbonlar	1.451	1.228	1.327
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	1.257	1.148	1.235
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	1.879	1.610	1.219
8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	1.479	1.130	1.182

Tablo 4 - Endonezya'nın Ülkeler Bazında İhracatı (Milyon Dolar)

Ülke Adı	2012	2013	2014
Toplam	190.032	182.552	176.292
Japonya	30.135	27.086	23.166
Çin	21.660	22.601	17.606
Singapur	17.135	16.686	16.807
ABD	14.910	15.741	16.560
Hindistan	12.496	13.031	12.249
G. Kore	15.050	11.422	10.621
Malezya	11.280	10.667	9.759
Tayvan	6.243	5.862	6.425
Tayland	6.635	6.062	5.830
Avustralya	4.905	4.370	5.033
Hollanda	4.664	4.106	3.985
Filipinler	3.708	3.817	3.888
Almanya	3.075	2.883	2.822
Hong Kong	2.634	2.693	2.778
B.A.E.	1.619	1.589	2.503
Vietnam	2.274	2.401	2.451
İtalya	2.277	2.129	2.287
S.Arabistan	1.777	1.734	2.156
Pakistan	1.382	1.415	2.045
İspanya	2.069	1.810	1.938

Tablo 5 - Endonezya'nın Ülkeler Bazında İthalatı (Milyon Dolar)

Ülke Adı	2012	2013	2014
Toplam	191.691	186.629	178.179
ÇHC	29.387	29.849	30.624
Singapur	26.087	25.582	25.186
Japonya	22.768	19.285	17.008
G. Kore	11.970	11.593	11.847
Malezya	12.244	13.323	10.855
Tayland	11.437	10.703	9.781
ABD	11.614	9.082	8.188
Suudi Arabistan	5.199	6.526	6.516
Avustralya	5.298	5.038	5.648
Almanya	4.189	4.426	4.091
Hindistan	4.306	3.964	3.952
Tayvan	4.693	4.480	3.758
Vietnam	2.595	2.723	3.418

Nijerya	2.771	3.122	3.306
Brezilya	1.971	2.216	2.554
Azerbaycan	1.234	1.738	2.421
Kanada	1.811	2.067	1.860
Hong Kong	1.930	2.092	1.848
BAE	1.731	1.809	1.754
İtalya	1.524	1.696	1.723

Tablo 6. Endonezya'nın Ekonomik Yapısı (Milyon Dolar)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	539.6	709.2	846.3	878.0	910.5	888,5
Reel Büyüme Oranı (%)	4.6	6.2	6.5	6.2	5,6	5,0
Cari İşlemler Dengesi (milyar dolar)	10,629	5,144	1,685	-24,183	-17,164	-17,164
Kişi Başına GSYİH (dolar, cari fiyatlarla)	2,250	2,920	3,450	3,540	3,680	3,680
Kişi Başına GSYİH (dolar, SGP*)	4,001c	4,259c	9.443	10.015	10.564	11.145
Enflasyon Oranı (% TüFE)*	2,8	7,0	3,9	4,3	5,7	5,7
Döviz Kuru (Rp/\$, yıl sonu)	9,400	8,991	9,068	9,670	12,189	12,440
Toplam Dış Borç (milyon \$)	179,395	195,172	213,541	219,033c	210,996	210,996

Tablo 7. Endonezya'nın Ekonomik Performansı

%	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Özel Tüketim	5,1	5,5	5.4	5.3	5.3	5.4
Kamu Harcamaları	3.2	5.5	7.5	7.8	8.0	8.2
Gayrisafi Yurtiçi Yatırımlar	8.8	9.2	8.8	9.3	9.6	9.5
İhracat (fob) (milyar \$)	14,8	1,7	4,1	1,1	-0,7	3,4
İthalat (fob) (milyar \$)	15,1	8,1	1,9	2,2	-4,7	1,9
Tarım	3.9	4,6	4,2	4,2	4,1	4,5
Sanayi	6.3	5,3	4,2	4,5	5,5	5.5
Hizmetler	8.4	6,8	6,5	6,1	4,8	8.2

Tablo 8. Endonezya Ekonomisinde Geleceğe Yönelik Beklentiler

	2015a	2016b	2017b	2018b	2019b	2020b
GSYİH büyüme oranı (%)	5,0	5,1	5,4	5,5	5,2	5,3
İşsizlik oranı (%) (ort)	6.1	7.1	6.8	6.8	6.6	6.4
Tüketici Enflasyon (%) (ort)	6,6	6,5	5,8	5,6	5,4	5,4
Tüketici Enflasyon (%) (yıl sonu)	4.2	6,0	5,5	6,4	4,1	4,1
Faiz oranı (%)	4.0	4.8	6.3	6.3	6.5	6.6
İhracat (FOB) (milyar \$)	152,5	155,2	166,6	181,4	190,5	200,3
İthalat (FOB) (milyar \$)	138,5	146,8	158,2	169,1	178,0	189,9
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-19,3	-23,7	-24,0	-24,1	-27,7	-33,6

Tablo 9 - Türkiye'nin Endonezya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon ABD\$)

GTIP	GTIP Dörtlü Adı	2013	2014	2015
2401	YAPRAK TÜTÜN VE TÜTÜN DÖKÜNTÜLERİ	51,7	65,1	44,3
1108	NİŞASTALAR VE İNÜLİN	0,0	1,2	11,6
2840	BORATLAR; PEROKSİBORATLAR (PERBORATLAR)	5,9	11,4	11,5
8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME, TASNİF, AYIRMA, YIKAMA, KIRMA, ÖĞÜTME, YOĞURMA, KALI	1,7	0,9	9,0
6802	YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ İŞLENMİŞ TAŞLAR (KAYAGAN TAŞI HARİÇ), MOZİK İÇİN KÜP ŞEKLİNDE TAŞL	7,0	9,1	8,7
1101	BUĞDAY UNU/MAHLUT UNU	22,2	19,2	8,6
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN, SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	8,7	5,6	8,4
8537	ELEKTRİK KONTROL, DAĞITIM TABLOLARI, PANOLAR, KONSOLLAR, KABİNLER, DİĞER MESNETLER VE SAYISAL KONTRO	0,6	2,2	8,2
5702	DOKUNMUŞ HALILAR VE DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELERDEN DİĞER YER KAPLAMALARI	6,5	5,4	4,3
5211	PAMUKLU MENSUCAT (PAMUK ORANI < % 85 OLAN SENTETİK VEYA SUNİ LİFLERLE KARIŞTIRILMIŞ OLUP M2. AĞIRLIĞ	3,0	3,3	4,1
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	2,0	5,2	3,8
8481	BORULAR, KAZANLAR, TANKLAR, DEPOLAR VE BENZERİ DİĞER KAPLAR İÇİN MUSLUKLAR, VALFLER (VANALAR) VE BEN	0,2	1,9	2,9
8504	ELEKTRİK TRANSFORMATÖRLERİ, STATİK KONVERTÖRLER (ÖRNEĞİN; REDRESÖRLER) VE ENDÜKTÖRLER	1,4	1,3	2,7
5515	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLERDEN DİĞER DOKUNMUŞ MENSUCAT	1,2	2,6	2,3
8462	METALLERİ DÖVME, ÇEKİÇLEME, KALIPTA DÖVME, KESME, TASLAK ÇIKARTMA, ŞATAFATLAMA, KARBÜRLERİ İŞLEMeye MAH	3,1	1,0	2,1
8450	EV VEYA ÇAMAŞIRHANE TİPİ YIKAMA MAKİNALARI (YIKAMA VE	2,8	3,5	2,0

	KURUTMA TERTİBATI BİR ARADA OLANLAR DAHİL)			
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUŞ)	0,1	0,5	2,0
8708	KARAYOLU TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLAR	1,4	1,8	2,0
5516	SUNİ DEVAMSIZ LİFLERDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	0,1	0,6	1,7
2102	MAYALAR VE CANSIZ DİĞER TEK HÜCRELİ MİKROORGANİZMALAR	1,8	2,8	1,6
	Toplam	231,0	227,6	207,1

Tablo 10 - Türkiye'nin Endonezya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon ABD\$)

GTIP	GTIP Dörtlü Adı	2013	2014	2015
5407	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİNDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	203,0	213,6	166,5
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	58,3	130,6	138,0
4001	TABİİ KAUÇUK, BALATA, GÜTA-PERKA, GUAYÜL, ÇIKIL (CHICLE) VB. TABİİ SAKIZLAR	187,6	161,2	117,6
5504	SUNİ DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	90,8	85,0	97,5
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	91,6	97,8	88,4
1511	PALM YAĞI VE FRAKSİYONLARI (KİMYASAL OLARAK DEĞİŞTİRİLMEMİŞ)	323,0	318,1	83,9
5516	SUNİ DEVAMSIZ LİFLERDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	73,8	71,8	76,2
5510	SUNİ DEVAMSIZ LİFDEN İPLİKLER (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ)	65,2	67,0	73,6
4802	SIVANMAMIŞ KAĞIT VE KARTON VE HER BOYUTTA PERFORE EDİLMEMİŞ DELİKLİ KART VE DELİKLİ ŞERİT KAĞIT	45,3	26,0	41,8
1513	HİNDİSTAN CEVİZİ, PALM ÇEKİRDEĞİ, BABASSU YAĞLARI VE BUNLARIN FRAKSİYONLARI (KİMYASAL OLARAK DEĞİŞTİRİLMEMİŞ)	57,9	71,8	38,9
3823	SINAI MONO KARBOKSİLİK YAĞ ASİTLERİ, RAFİNAJ MAHSULÜ ASİT YAĞLARI, SİNİ YAĞ ALKOLLERİ	41,0	49,1	33,2
8001	İŞLENMEMİŞ KALAY	26,4	36,6	31,1
6403	DIŞ TABANI KAUÇUKTAN, PLASTİK MADDEDEN, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELEDEN VE YÜZÜ DERİ	43,4	35,1	26,9
2701	TAŞKÖMÜRÜ; TAŞKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRİKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	21,8	-	25,4
6404	DIŞ TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELE VE YÜZÜ DOKUMAYA ELVERİŞLİ	31,7	32,3	24,3
4703	SODALI VEYA SÜLFATLI KİMYASAL ODUN HAMURU	14,4	3,4	23,0
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR, ORTAM ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTUCULARI, ÜTÜLER	23,3	19,2	21,3

8429	BULDOZERLER, GREYDERLER, TOPRAK TESVİYE MAKİNALARI, SKREYPERLER, MEKANİK KÜREYİCİLER, EKSİKAVATÖRLER,	25,3	10,7	18,5
1516	HAYVANSAL VE BİTKİSEL YAĞLAR VE BUNLARIN FRAKSİYONLARI	24,9	33,1	18,3
5513	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLERDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT (LİF ORANI <% 85, M2 .AĞIRLIĞI <=170 GR, SADECE PAMUK	33,8	29,8	18,3
	Toplam	1.989,7	2.043,5	1.638,2